

MIGRAȚIA INTERNAȚIONALĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN PROFIL TERITORIAL¹

Tatiana TABAC, doctorandă, cercetător științific
INCE, Centrul de Cercetări Demografice, Republica Moldova,
<https://orcid.org/0000-0001-9526-6642>, tania.tabac@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cdr.2022.16.16>

Abstract. *The paper focuses on analyzing the general and territorial trends of international migration in the period 2014-2020. The paper is based on revised data on the population with usual residence and international migration. The methodological approach consists of the estimation and analysis of specific indicators of migration: net migration and net migration rate according to age, gender, residence, and administrative-territorial units (districts).*

The results showed that the total net migration in 2014-2020 constituted -228.8 thousand people, which means a decrease of the population by -8.3% during this period. The population decrease in urban areas was -9.8%, and in rural areas was -7.3%. The analysis also revealed the active involvement of the rural female population in migration processes. Negative migration is particularly high at ages 0-39, while positive migration is seen in the population aged 40 and over. Positive migration is a specific phenomenon in rural areas. The population of the municipality of Chisinau decreased by -86.1 thousand or -12.6% during this period. The largest population decrease due to migration was recorded in the districts of Ialoveni -15.9%, Cantemir -14.9% and Cahul -13.4%. Four districts had a positive increase due to migration: Ocnîța (0.3%), Rîșcani (0.3%), Donușeni (0.2%), and UTA Găgăuzia (0.1%). The paper concludes that the prevention of future demographic disasters can be achieved through urgent measures to improve the socioeconomic situation and improve the quality of life of the population.

The article was elaborated within the State Program Project (2020-2023) 20.80009.0807.21 „Migration, demographic changes, and situation stabilization policies”.

Keywords: *international migration, net migration, population decline, Moldova*

JEL: J11

UCD: 314.15(478)

Introducere. Migrația internațională a populației continuă să fie o problemă actuală în Republica Moldova. Analizele precedente au arătat că intensitatea migrației nu scade, dar se schimbă profilul migrantului, în creștere fiind migrația la vârstele cele mai tinere și a familiilor cu copii, precum și migrația de revenire la vârstele pre-pensionare și pensionare (Gagauz et al. 2021). Totodată, există un nivel înalt al intențiilor de emigrare în rândul populației din mediul urban, cu venituri ridicate și nivel de studii înalt (Ivan & Tabac, 2022), astfel încât, în prezent, asistăm la procesul de depopulare al acestei categorii de populație.

Până nu demult, estimarea migrației internaționale în profil administrativ teritorial a fost o sarcină greu de realizat din cauza lipsei datelor statistice fiabile și a metodologiei de estimare a fluxurilor migraționale la nivel

¹ Studiul a fost realizat în cadrul proiectului din Programul de Stat 20.80009.0807.21 „Migrație, schimbări demografice și politici de stabilizare a situației (2020-2023)”.

teritorial. Această sarcină a fost îndeplinită în anul 2022, când Biroul Național de Statistică (BNS) a publicat date statistice despre populația cu reședință obișnuită și migrația netă pentru fiecare raion (BNS 2022a). Analiza impactului migrației internaționale în funcție de mediul de reședință și la nivel raional a fost realizată parțial de G.Savelieva și S.Zaharov (Савельева & Захаров, 2021), A.Rojco (2018), M.Buciucenu-Vrabie (Бучучану-Врабие, 2012) în baza datelor BNS (ancheta forței de muncă, cercetarea bugetelor gospodăriilor casnice).

Scopul acestei cercetări constituie analiza tendințelor migrației internaționale în profil administrativ-teritorial în perioada anilor 2014-2020 cu determinarea contribuției migrației la reducerea populației fiecărui raion. Noutatea științifică rezidă în efectuarea unei analize a impactului migrației asupra evoluției populației la nivel teritorial. Rezultatele obținute pot fi utilizate la realizarea prognozei demografice în profil teritorial, sarcină, care până la momentul actual, era imposibil de realizat.

Date și metode. Pentru elaborarea acestui articol a fost folosită seria de date revizuite cu privire la populația cu reședință obișnuită în Republica Moldova și datele privind migrația internațională, publicate de BNS începând cu anul 2019 (BNS, 2022b; Moshe, 2020a). Analiza este realizată pentru perioada anilor 2014-2020. Conform definițiilor, emigrant este considerată orice persoană care a ieșit din țară, a locuit în străinătate cel puțin 9 luni cumulativ din ultimele 12 luni, trăind în Republica Moldova cel puțin 9 luni din precedentele 12 luni. Imigrant este considerată persoana care a intrat și a locuit în Republica Moldova cel puțin 9 luni cumulativ din ultimele 12 luni, după ce a locuit în străinătate cel puțin 9 luni din precedentele 12 luni (Moshe, 2020b). În esență, datele statistice analizate se referă la migrația internațională pe termen lung, conform definiției ONU (UN, 1998).

În baza acestor date a fost posibilă estimarea migrației nete și a ratei de emigrare pe vârste, sexe, medii de reședință și în profil administrativ-teritorial. Migrația netă reprezintă diferența dintre numărul imigranților și al emigranților. Rata netă a migrației se referă la raportul dintre migrația netă și populația prezentă și este estimată per 100 populație.

Rezultate principale. Tendințe generale ale migrației în anii 2014-2020. Migrația netă totală a fost semnificativ mai înaltă în anii 2016-2019 și a scăzut brusc în anul 2020 – primul an de la declanșarea pandemiei Covid-19 (Fig.1). În valori absolute, migrația netă în perioada analizată este estimată la -228,8 mii persoane, ceea ce înseamnă reducerea populației țării cu circa 8,3% din contul migrației internaționale.

Migrația netă în mediul urban a fost de peste două ori mai înaltă în primii ani (2014-2015), însă această tendință aproape că s-a inversat în următorii ani (2017-2019.). Migrația netă pe urban în perioada 2014-2020 a fost de -109 mii persoane, pe când în zona rurală de -119 mii persoane. Potrivit calculelor,

puțin peste 52% din reducerea absolută a populației în anii analizați a fost în zonele rurale.

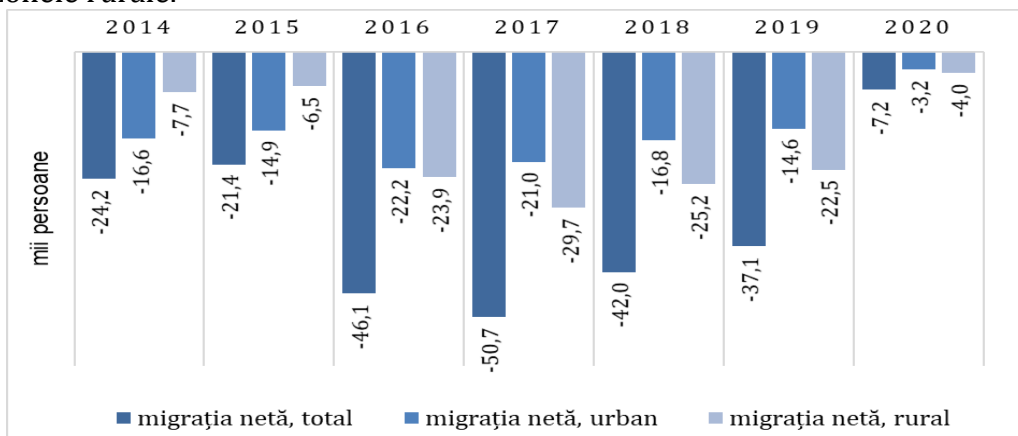

Figura 1. Migrația netă totală și pe medii de reședință, mii pers.

Sursa: calculat de autor în baza datelor BNS.

Rata netă a migrației reprezintă un indicator statistic relativ care măsoară raportul dintre migrația netă și numărul populației. Prima constatare care rezultă din calculele prezentate în *Figura 2* se referă la intensitatea înaltă a migrației populației în anii 2016-2019, rata netă totală a migrației a înregistrat valori între -1,4 și -1,8 migranți per 100 populație. Asemenea valori ridicate au mai fost înregistrate și în anii 2007-2011, când fluxurile migraționale în Italia au crescut datorită politicilor de reîntregire familială (Gagauz et. al, 2016). A doua observație la fel de importantă este timpul înalt al migrației populației din zonele urbane, comparativ cu zonele rurale. Rata de emigrare în urban s-a menținut la niveluri înalte în toți anii și a înregistrat valori de la -1,3 până la -2,0 persoane per 100 populație. La nivel general, putem constata că populația în mediul urban a scăzut cu -9,8% în perioada analizată, pe când în mediul rural cu -7,3%.

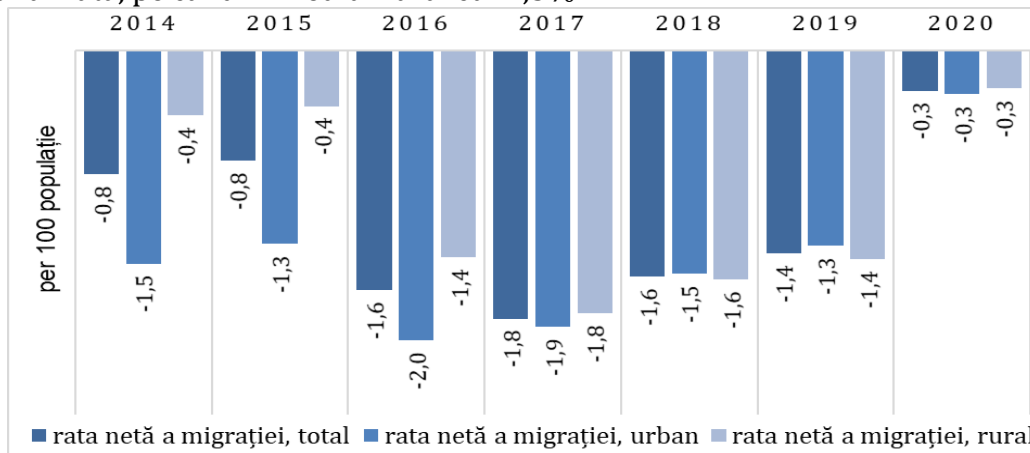

Figura 2. Rata netă a migrației totale și pe medii de reședință, mii pers.

Sursa: calculat de autor în baza datelor BNS.

Analiza derulată a relevat implicarea activă a populației feminine în migrația pe termen lung, în special, în primii ani analizați (*Tabelul 1*). Astfel, migrația femeilor din mediul rural a depășit de 15 ori (!) migrația bărbaților în anul 2014; raportul între sexe a constituit 7 bărbați-emigranți per 100 femei-emigrante. În anii 2016-2017 a urmat o creștere accelerată a migrației bărbaților, în special, din zonele rurale, depășind migrația femeilor, după care în anii 2018-2019 numărul bărbaților a scăzut considerabil. În anul de pandemie (2020), nivelul de implicare al femeilor și bărbaților în migrația internațională a fost asemănător; raportul între sexe în mediul urban a constituit 103 bărbați-emigranți per 100 femei-emigrante și, practic, a atins valoarea sa ideală.

Tabelul 1. Migrația netă pe sexe și medii de reședință

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
TOTAL							
migrația netă, bărbați (mii pers.)	-7793	-8368	-25563	-29107	-20794	-17184	-3745
migrația netă, femei (mii pers.)	-16431	-13075	-20539	-21572	-21255	-19909	-3460
<i>raportul între sexe a migrației nete (bărbați per 100 femei)</i>	47	64	124	135	98	86	108
URBAN							
migrația netă, bărbați (mii pers.)	-7313	-7346	-11902	-11259	-7779	-6852	-1640
migrația netă, femei (mii pers.)	-9247	-7602	-10313	-9719	-9027	-7787	-1589
<i>raportul între sexe a migrației nete (bărbați per 100 femei)</i>	79	97	115	116	86	88	103
RURAL							
migrația netă, bărbați (mii pers.)	-480	-1022	-13661	-17848	-13015	-10332	-2105
migrația netă, femei (mii pers.)	-7184	-5473	-10226	-11853	-12228	-12122	-1871
<i>raportul între sexe a migrației nete (bărbați per 100 femei)</i>	7	19	134	151	106	85	112

Sursa: calculat de autor în baza datelor BNS.

Datele prezentate în *Tabelul 2* arată o migrație ridicată a populației de vârstele 0-39 de ani. Cel mai mult este remarcată migrația studenților la vârstele 0-19 ani și 20-29 de ani. Totodată, mai este observată migrația pozitivă la populația de vârsta 40 de ani și mai mult, ceea ce semnifică revenirea în țară a populației care urmează să încheie activitatea economică pe piața muncii, precum și revenirea populației în vârstele de pensionare. Migrația pozitivă la vârstele înainte de pensionare și pensionare este un fenomen specific mai mult migrației din mediul rural. Datele mai arată că există un flux înalt de reveniri în țară în anul de pandemie (anul 2020).

Tabelul 2. Migrația netă pe grupe de vârstă și medii de reședință, mii persoane

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
TOTAL							
0-19 ani	-14199	-12863	-19357	-14860	-18936	-19073	-11228
20-29 ani	-10037	-9339	-15547	-18728	-14168	-10716	-3322
30-39 ani	-2688	-2968	-7535	-11138	-8108	-6268	-513
40-49 ani	629	966	-3096	-4926	-2514	-1971	1338
50-59 ani	1858	2448	343	-379	623	770	3687
60+	213	313	-451	-648	1107	165	2833
URBAN							
0-19 ani	-6747	-6240	-11911	-6319	-7719	-7353	-4202
20-29 ani	-5516	-5053	-4827	-6534	-4486	-3212	-496
30-39 ani	-2869	-2928	-3121	-4960	-3639	-2944	-772
40-49 ani	-1073	-851	-1422	-2292	-1332	-1035	-107
50-59 ani	-41	394	-111	-423	-5	70	1097
60+	-313	-271	-363	-448	374	-166	1251
RURAL							
0-19 ani	-7452	-6623	-7446	-8541	-11217	-11720	-7026
20-29 ani	-4521	-4286	-10720	-12194	-9682	-7504	-2826
30-39 ani	181	-40	-4413	-6178	-4469	-3324	259
40-49 ani	1702	1817	-1674	-2634	-1182	-936	1445
50-59 ani	1899	2054	454	44	628	700	2590
60+	526	584	-88	-200	733	331	1582

Sursa: calculat de autor în baza datelor BNS.

Migrația internațională în profil administrativ-teritorial. Este pentru prima dată când statisticile oficiale publică date riguroase în privința migrației internaționale la nivel raional. Analiza acestora a arătat că migrația netă în anii 2014-2020 a fost negativă în majoritatea raioanelor din republică. Migrația netă în mun. Chișinău este estimată la -83,5 mii populație în anii respectivi. În r. Ialoveni – -12,8 mii populație, r. Cahul – -12,1 mii populație, r. Hîncești – -10,5 mii populație, r. Orhei – -9,5 mii populație (Fig.3). Migrația a fost pozitivă în raionul Donușeni (0,1 mii), Ocnîța, Râșcani și UTA Găgăuzia câte 0,2 mii populație.

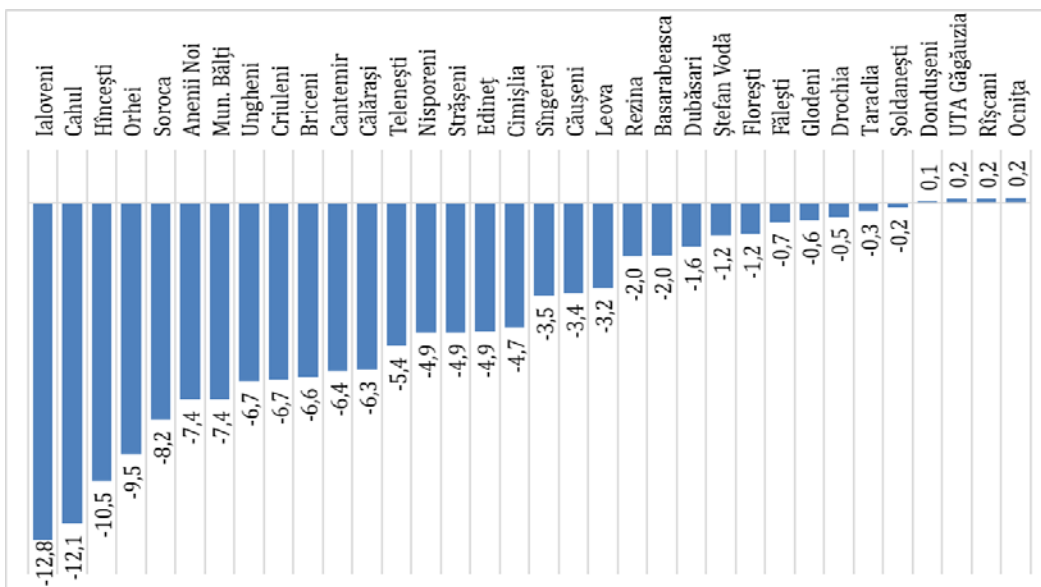

Figura 3. Migrația netă în profil administrativ-teritorial în anii 2014-2020, mii persoane

Sursa: calculat de autor în baza datelor BNS.

Intensitatea migrației a fost mai ridicată în raioanele Ialoveni, Cantemir, Cahul și apoi în mun. Chișinău. O creștere, deși mică dar, pozitivă a fost în raioanele Ocnita, Râșcani, Dondușeni, și unitatea teritorial administrativă Găgăuzia (Fig.4). Cele mai înalte rate de migrație au fost înregistrate în raioanele din centrul și sudul republicii.

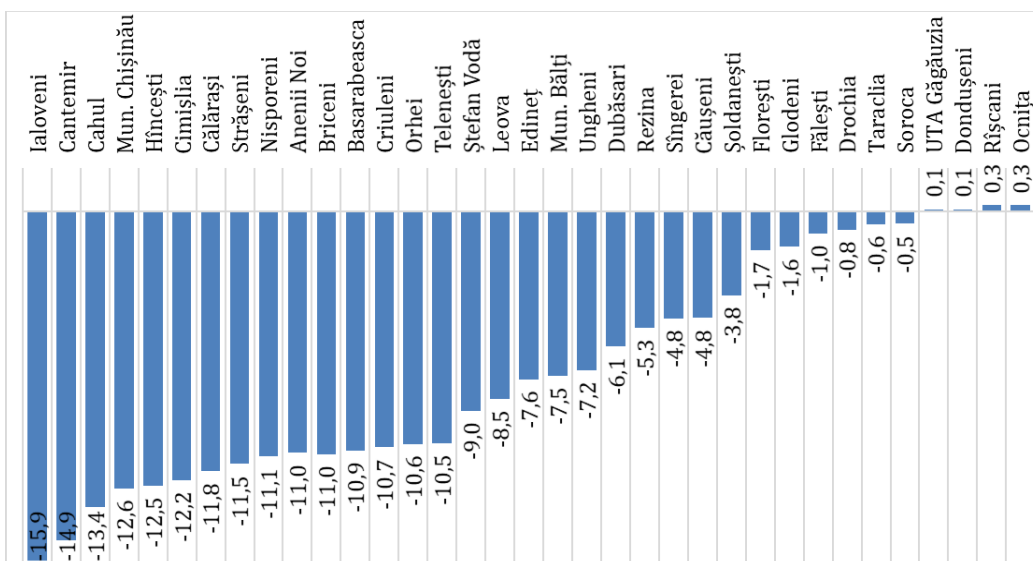

Figura 4. Rata netă a migrației în profil administrativ-teritorial în anii 2014-2020, %

Sursa: calculat de autor în baza datelor BNS.

Concluzii. Profilul demografic al Republicii Moldova arată o descreștere accentuată a populației în următoarele decenii, cauza principală a declinului demografic este migrația netă negativă a populației de vârstele tinere, apte de muncă și reproductivă. Pentru a preveni dezastrul demografic care poate avea loc în viitor este necesar de întreprins unele măsuri urgente de redresare a situației.

Migrația înaltă a tinerilor indică la nemulțumirea populației față de oportunitățile economice și sociale din țară, șansele pentru obținerea unor studii competitive și angajarea reușită pe piața muncii naționale. În aceste condiții este nevoie de coordonarea politicilor de tineret cu politicile socioeconomice. Ca măsuri prioritare pot fi menționate creșterea investițiilor în învățământul general și creșterea accesibilității la studii superioare pentru toate categoriile de populație. În scopul diminuării migrației familiilor tinere sunt necesare politici de creștere a bunăstării populației prin crearea oportunităților de angajare și perfecționarea sistemului de remunerare a muncii, îmbunătățirea serviciilor de îngrijire pre-școlară, și creșterea accesibilității populației la locuințele sociale.

Revenirea migranților de vârstele pre-pensionare și pensionare trebuie să fie însoțită de unele răspunsuri de politici privind asigurarea socială a populației și politici care să asigure flexibilitatea populației pe piața muncii naționale.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- BNS (2022a). Populația cu reședință obișnuită la începutul anilor 2014-2022. Comunicat de presă la 11.07.2022.
https://statistica.gov.md/ro/populatia-cu-resedinta-obisnuita-in-profil-teritorial-la-inceputul-anilor-2014-2-9578_59589.html
- BNS (2022b). Metodologia privind estimarea numărului populației cu reședință obișnuită în Republica Moldova.
[https://statistica.gov.md/files/files/Metadate/alte/Metodologie PRO_2022.pdf](https://statistica.gov.md/files/files/Metadate/alte/Metodologie_PRO_2022.pdf)
- Gagauz, O., Buciuceanu-Vrabie, M., Pahomii, I., Știrba, V., Tabac, T. & Grigoraș, E. (2021). Populația Republicii Moldova la 30 de ani de independență: provocări principale și politici necesare. Chișinău: INCE, 160 p.
https://ince.md/uploads/files/1643955803_pop_30_de-ani_pt-diseminare-web.pdf
- Gagauz, O., Stratan, A., Buciuceanu-Vrabie, M., Penina, O., Ciubotaru, V. & Cheianu-Andrei, D. (2016). Analiza situației populației în Republica Moldova. UNFPA, Fondul ONU pentru populație, Centrul de Cercetări Demografice al INCE. – Chișinău, 176 p.
http://ccd.ucoz.com/ld/0/50_PSA_rom.pdf
- Ivan, C. & Tabac, T. (2022). Intenții de emigrare și fertilitate: factori explicativi și implicații demografice. MMPS, UNFPA Moldova, NIDI-GGP.

https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/intentii_de_emigrare_si_fertilitate_factori_explicativi_si_implicatii_demografice_15.09.22_2.pdf

- Moshe, E., Vremiș, M., Istrati, V., Nașco, S., Cesnocova, N., Calfa, A. & Galer, E. (2020a). Recalcularea numărului populației Republicii Moldova conform recomandărilor ONU pentru perioada 2014-2019. Biroul Național de Statistică, UNFPA, Fondul ONU pentru populație. https://statistica.gov.md/files/files/Metadata/alte/Recalcularea_nr_pop_R_M_conform_recomandarilor_UNU_perioada_2014-2019.pdf
- Moshe, E., Vremiș, M., Istrati, V., Nașco, S., Cesnocova, N., Calfa, A. & Galer, E. (2020b). Estimări ale migrației internaționale pentru Republica Moldova. Metodologia și analize preliminare. Biroul Național de Statistică, UNFPA, Fondul ONU pentru populație. https://statistica.gov.md/files/files/Metadata/alte/Estimari_migratie_internationale_pentru_R_M_2014-2017.pdf
- Rojco, A., (2018). Rolul remitențelor în sporirea nivelului și îmbunătățirii condițiilor de trai ale gospodăriilor casnice migraționiste din Republica Moldova. *Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice*, 2(177): 123-153.
- UN (1998). Recommendations on Statistics of International Migration, seria M, nr.5, p.105, NY. https://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesM/SeriesM_58rev1e.pdf
- Бучучану-Врабие, М. (2012). Трудовые мигранты из Молдавии и их дети. *Демоскоп Weekly*, №515-516. <http://www.demoscope.ru/weekly/2012/0515/tema05.php>
- Савельева, Г., & Захаров, С. (2021). Влияние конъюнктуры рынка труда на экономическую безопасность Республики Молдова. Conf. Intern. Șt.-Pract. "Creșterea Economică în Condițiile Globalizării", Ses. Șt. "Migrația și schimbări demografice: abordare interdisciplinară", 104-118. DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cdr.2021.15-11>